СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 30. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 6-го лютого 1940. No. 30. Jersey City, N. J., Tuesday, February 6, 1940. VOL. LXVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МОВЧАНКА СВЯЩЕНИКА КОҐЛИНА

ДІТРОЙТ. — Священик Коґлин минулої неділі пополудні чомусь не виголосив своєї реґулярної промови зо своєї надавчої радіової стації. Не подано теж причин, чому. Заповідач лише загальниково сказав, що священик Коґлин знає, що робить і певні новинки в наступнім тижні дозволять людям догадатись, про що йде. Дехто догадується, що церковна цензура, настановлена недавно архиепископом Муніем в ціли читання промов Коґлина перед їх виголошенням, мусіла скреслити дещо з промови Коґлина і він спротивився тому. В церковних колах на запити відмовлено точних інформацій.

РОБІТНИЧІ ПРОВІДНИКИ ПРОТИ „НОВОГО РОЗДІЛУ".

МАЯМІ (Флорида). — Десять чолових робітничих провідників, серед них більшість предсідників великих робітничих юній, підписали спільну заяву, в якій стверджують, що політика „нового розділу" не лише не розвязала питання безробіття, але його заплутала. За час політики „нового розділу" число десять міліонів робітників не зменшилось, говориться там. Край задовжено на 40 біліонів долярів; погіршено загальні фінанси Америки, загострено відносини між працедавцями і робітниками і змішено впливи уряду над цивільним життям американців.

ҐРІН ПРО ПОЛОЖЕННЯ В РОБІТНИЦТВІ.

МАЯМІ. — В своїй промові в методиській церкві предсідник А. Ф. П., Ґрін, заявив, що в нинішню пору американці знаходяться в нервовім стані: ті, що мають ґотівку, бояться її денебудь укладати, а бизнес боїться розростатися з огляду на податки. Такий стан повстав внаслідок політики федерального уряду, говорив Ґрін. З тим треба боротись. Добробут Америки лежить у згоді і співпраці всіх суспільних верств. В тому напрямку Американська Федерація Праці готова кожної хвилини співпрацювати з іншими суспільними інституціями, зокрема з урядом, казав Ґрін.

РЕПУБЛИКАНЦІ ІҐНОРУЮТЬ КОНҐРЕС МОЛОДІ.

ВАШИНҐТОН. — Голова національного комітету Републиканської Партії, Гемилтон, відповів Конґресові Американської Молоді, що цього року Републиканська Партія не вишле своїх представників на Конґрес Молоді, а то тому, що цей Конґрес не подбав про те, щоб вичистити свою орґанізацію з комуністичних елементів, що мають у ній перевагу. В листі сказано, що Републиканська Партія відноситься гарно до деяких молодечих орґанізацій, що належать до Конґресу, але заміти має до його екзекутиви.

ПОМЕР ДЕТЕКТИВ ЕЛІС ПАРКЕР.

ЛЮІСБУРҐ (Пенсилвенія). — У федеральній тюрмі помер у 63 році життя детектив зо стейту Ню Джерзі, Еліс Паркер. Його арештовано і засуджено на шість років тюрми за те, що він зо своїм сином схопив Вендели, відомого свідка з процесу за вбивство дитини Линдберґа, і пробував змусити його до певних зізнань. Паркер до останнього дня свого життя був переконаний, що Вендель був замішаний у схопленні дитини Линберґа і що засуджений на смерть і страчений Гавптман не був одиноким справником. Приятелі Паркера стараються, бодай по смерті очистити з закидів його особу. Також стараються увільнити з тюрми його сина, що за той сам проступок відсиджує три роки тюрми.

„ЧОРНИЙ ВІК" ПРОМИНАЄ.

НЮ ЙОРК. — Секретарка праці, пані Перкінс, у своїй промові сказала, що небезпека „чорного віку", який міг знищити нашу цивілізацію і кинути нас усіх багато віків взад, проминає. Адміністрація після ріжних хвилювань і ваганъ станула твердо на шлях, який наставить біг життя людей у напрямку поступу. Вже тепер адміністрація своїм чисельним законодавством заводить суспільну справедливість і забезпечує відносини, серед яких люди не потребуватимуть терпіти голод і нужду.

КОМУНІЗМ НА СХИЛКУ.

НЮ ЙОРК. — Ректор католицького університету Фордгема, Ґенон, сказав, що комунізм в Америці, під кермою Ґітлера-Сталіна, почав клонитись до упадку. Він уже перестав бути великою загрозою нашого життя, казав він. Далі стверджував, що ті католики, які дотепер лиш формально признавались до католицизму, починають ставати справжніми католиками і переймаються католицькою фільософією. Університет Фордгема процвітає, говорив Ґенон.

КАЖЕ, ЩО ПОГАНСТВО ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК. — Священик д-р Норман Піл виголосив проповідь, у якій сказав, що до найприкріших явищ нині належить те, що поганство всюди зростає. Є багато людей, які не вірять у Бога, а як вірять, то по поганському, казав він.

ПРИГОДА САМОТНОГО ЛЕЩЕТАРА

Коли Вебстер Джовнс, 24-літний студент Гарвардського університету, котрий вибрався на лещетах на гору Вашинґтона, в стейті Ню Гемпшир, не вертався додому цілу добу, за ним вибралася партія поліцаїв, і вона знайшла його в печері під горою, босого й напів сплячого. Півзамерзлого знесли на доли. Оповідав, що по дорозі на гору попав у страшну сніговицю. Коли вона втихла, температура обнизилася до 20 ступнів понижче зера.

МАСОВЕ ЗАНЕДУЖАННЯ В КАДЕТСЬКІЙ ШКОЛІ

Коло сто студентів кадетської академії у Вест Пойнті, Ню Йорк, занедужали на запалення кишок. Зараз першого дня до шпиталю академії зголосилися сорок студентів.

Заряд академії зарядив розслід поживи. Лікарі кажуть, що атаки недуги болючі, але не небезпечні.

КОРАБЕЛЬ ЗАПЛИВ НА МІЛИНУ

Корабель „Санта Барбара", що належить до лінії „Ґрейс", по дорозі до Панами наткнувся на мілину коло Пунтаренас, коло острова Пуна, в Еквадорі.

Власники корабля побоюються за цілість корабля, бо в тому місці дно моря дуже скалисте. На поміч кораблеві вислано інші кораблі з еквадорського порту Ґваїкілю.

ЩАДЯТЬ ЧИКОЛОТКИ ПЕРЕПИСУВАЧІВ

Директор перепису ходження до шкіл у Тулсі, Оклагома, вислухав жалобу школярів, що мають переводити шкільний перепис, що від стукання до дверей їх болять чиколотки, рішився засобити кожного такого уповажненого до ведення перепису в гумовий молоток.

ВІДЧУВАЮТЬ ВІЙНУ

ЛОНДОН. — Снігова заметіль, що спаралізувала комунікаційний рух, дається відчувати всюди, а також і в столиці. Забракло вугілля. В деяких місцях дано населенню дозвіл іти до парків і зрубувати дерева. Так і сталося, як от у місті Глезґов.

САМОГУБСТВО? — НІ, ХОТІВ ПОСТРАШИТИ ЖІНКУ

Коли жінка чікаґонця Антона Тубацкого зайшла до гаражу, щоби поїхати кудись автом з мужем, застала його непритомним. Зaалярмувала поліцію й ця привернула його до памяти. На запит поліцаїв, чи не пробував він пововнити самогубство, Тубацкі заперечив, що не мав такого наміру; він хотів лише, посварившися з жінкою, настрашити її; в тій цілі, зайшовши до гаражу, відкрив автомобільний мотор, сподіваючися, що жінка зараз вийде за ним. Вона, видно, спізнилася.

ДИТИНА ВДУШИЛАСЯ В КОЛИСЦІ

Нюйорчанка Г. Бруковм, не чуючи голосу своєї 6-місячної дитини, зайшла до своєї спальні і застала дитину безпритомну. Завізвала поліцію й шпитальний амбулянс. Їх заходи не помогли: дитина була нежива; як догадуються, вдушилася, замотавшися в покривала.

ЛІКАРСТВО З ХУДОБЯЧОЇ КРОВИ

Те, що згущує кров, коли поранити людину, називається тромбина. Колиж у крови замало тромбини, то поранена людина може згинути через уплив крови. Американським лікарям, Сіґерсові, Барнерові, Бринкгавзові та Смитові з Айови, вдалося видилити тромбину з худобячої крови. І, як показали проби, від цієї тромбини з худоби згущується коло ран і людська кров.

В НІМЕЧЧИНІ СУМНО

СТОКГОЛЬМ. — Так каже шведський подорожник, що звидів недавно Німеччину. Описує, що він рідко де бачив у Німеччині людей з усміхом. Нема славної німецької залізничої точности. Усі поїзди спізняються по кілька годин. Вагони завалені людьми. Тяжко дістати нераз і стояче місце. Їжа дуже скупа. Деякі товари можна дістати тільки „бутлеґерським" способом, як от каву, і то за золото або срібло.

ПАМЯТАЛА РАБСТВО

В Оксфорді, Місісіпі, померла сто-літня муринка Кароліна Бар, служниця в домі письменника Вилиема Фокнера. Її загально називали „Мемі Келі" й вона стала працювати в родині Фокнерів зараз по громадянській війні, до котрої була рабинею.

ПІЗВАЛА У СУД ЗА ПОХВАЛУ

Пані Оеґа Борд з Денверу, Колорадо, пізвала в суд „Філядельфія Леджер Синдікейт" за статтю в газеті. Позов замітний тим, що стаття вся була повна похвал для позовниці. Суд відкинув позов.

У ВЯЗНИЦІ КРАЩЕ, НІЖ НА МОРОЗІ

68-літній Вилієм Маґоні зголосився оноді до центральної поліційної стації в Омага й, подавши себе за волокиту, просив поліцію дати йому переночувати. Надворі був мороз, а він хотів проспатися в теплому місці. Поліція вволила його волю, а на другий день його поставлено перед поліційного суддю за волокитство. Суддя пустив його на волю, але Маґоні зараз вернувся з вулиці до суду й просив судді, щоб його засудив на пять днів вязниці. Казав, що за пять днів він має дістати чек як старечу пенсію, а тепер не має де спати. Суддя вволив його волю.

НЕМА НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК У ЛЬВОВІ, КАЖЕ ДЮРЕНТІ

МОСКВА. — Волтер Дюренті, відомий просовєтський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", подає до згаданого часопису, що чужинецькі консулярні урядовці, що бували у Львові, кажуть, що не бачили у Львові ніякого німецького війська. Отже має бути ніби так, що як є які німці в Західній Україні, то це технічні сили і ті військові, що займаються справою перенесення німців з Західньої України до Райху.

Тільки економічна співпраця.

Далі твердить Дюренті, що покищо є між Совєтами і Німеччиною тільки економічне порозуміння, а ще не видно нічого такого, з чого можнаб заключати про співпрацю на військовому полі, й то як на суші так на морі й у повітрі. До цього кореспондент додає, що коли прийшло до „совєтсько-німецької дружби", то тому винні „британські інтриґи".

ВВІЙДЕ В ІСТОРІЮ ВОЄННОЇ ТЕХНІКИ.

ҐЕЛЬСІНКІ. — Боротьба малої Фінляндії з Совєтами ввійде в історію, каже американський воєнний кореспондент. Вона буде у військових підручниках клясичним прикладом оборони малої горстки перед великаном, з якого буде виходити, що така оборона можлива, коли та горстка є модерно узброєна й має знаменитих знавців воєнного діла.

ПО ТИСЯЧАХ ТРУПІВ.

ҐЕЛЬСІНКІ. — Від кількох днів совєтське воєнне командування продовжує новий безперервний наступ на фінську оборонну Лінію Манерґайма. Що кілька годин висилають нові сотні й курені, з яких тільки мала частина доходить до фінських окопів, бо гине по дорозі, або завертається заперед самих окопів, коли хто туди дістанеться, бо годі наступати серед граду куль. Кореспонденти, що є по фінському боці, пишуть, що ті наступи мають наскрізь траґічний вигляд. Ті, що наступають, ідуть по полі, вкритім тисячами трупів самих совєтських жовнірів, що перед ними наступали. Ворога, себто фінів, ніде не видно. Всі вони окопані. Ніхто не знає, звідки стріляють і де ворог, хоч кулі літають з усіх сторін.

ЗДАЛЕКА ВІД ВІЙНИ.

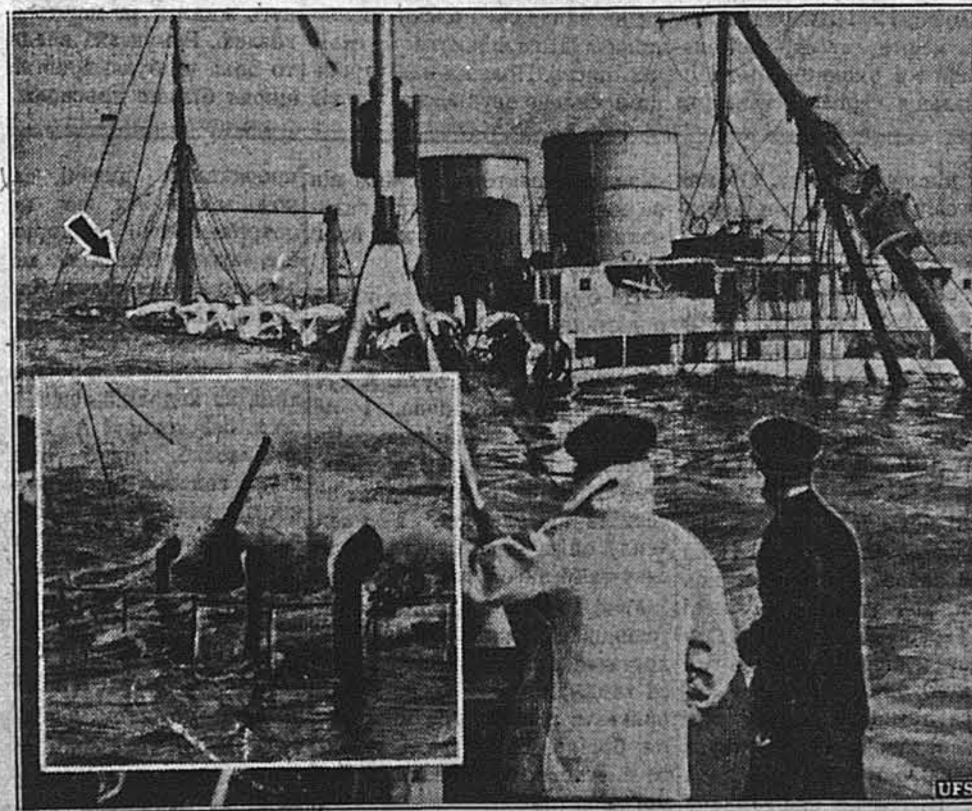
БІЛГОРОД. — Скінчилися треденні наради Балканської Антанти (Юґославії, Туреччини, Румунії й Греції) тим, що всі ті держави заявили держатися здалека від такої акції, яка втягнулаб їх в европейську війну. З цього ніби задоволені німці, бо кажуть, що Англії не вдалося втягнути ті держави до війни по стороні аліянтів. Совєти не прикладають до нарад великої ваги. Кажуть, що коли Мадярщина і Болгарія не будуть територіяльно заспокоєні, то не буде на Балкані спокою. Тут мається на думці зворот Трансильванії й Добруджі з Боку Румунії — Мадярщині й Болгарії.

В ОБОРОНІ ІРЛЯНДСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ.

ДОБЛИН. — У середу мають бути повішені в Бірмінґемі два молоді ірляндські революціонери, Пітер Барнес і Джеймс МерКормик, в наслідок судового присуду за участь у бомбовім замаху, підчас якого згинули 5 осіб. Урятувати їх може тепер тільки британський Секретар Дому. Терористи, кажуть, належали до тої революційної ірляндської орґанізації, що вживає терору на те, щоб таким чином вимусити на Англії зрезиґнування з північної Ірляндії й злуку обидвох частин краю в одну обєднану ірляндську републику. Виявляється, що без огляду на те, як хто в Ірляндії ставиться до цеї терористичної акції і як її навіть таврує, повстав величезний рух з боку визначних людей ріжного напрямку в тому напрямі, щоб рятувати життя згаданих молодих людей. Навіть протестантський архиепископ у Доблині заявився за акт ласки, підкреслюючи, що такий акт скорше злагодить конфлікт, коли смерть тільки принесе більше лиха і гірше загострення. Інші публично заявляють, що засуджені ввійдуть в ірляндську історію як найбільші національні мученики, а їх смерть викопає прірву між Ірляндією й Англією.

ДЕКЛЯРАЦІЯ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ ЧЕРЕЗ ПОДІЇ В ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН. — Не будуть виявлені ті тайні аґенти, що подали урядам Франції й Англії мамормандум про те, що внаслідок німецької окупації земель давньої Польщі згинули в Польщі від двох до пятьох міліонів людей від куль, ран, голоду, студени й т. п. На підставі того документу має бути проголошена деклярація Англії й Франції, якою має бути натаврована Німеччина перед цілим світом з зазначенням, що по війні німецькі провідники відповідатимуть за те винищення польської людности.

ЗАТОПЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ.

В Англійському каналі недалеко від берега Англії затонув оноді, вдарившися об міну, англійський пасажирський корабель „Донбар Кесл". Підчас катастрофи згинули капітан і два моряки, а кілька пасажирів були ранені. Стрілка на більшій світлині показує на гармату, котра показана потім на меншій світлині. Затоплений корабель став загрозою для інших кораблів і його треба буде розсадити динамітом.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГИНУТЬ, АЛЕ ЗА ЩО Й ЗА КОГО?

Неодин з нас мав нагоду оглядати в часописах, а то й у театрах рухомих світлин світлини з фінсько-совєтського фронту. А тимсамим певно приглянувся також і до облич людей, що позамерзали у бойових лініях. Приглядаючись до них, нам здається, що бачимо рідні, близькі, знайомі, українські обличчя. Може це неодному з нас тільки так здавалось тому, що знаємо, що Совети вислали до Фінляндії українські дивізії, про що вже нераз згадували й американські воєнні кореспонденти. Та, не зважаючи на те, чому це так, ми таки бачимо своїх людей. І то таких, що згинули в боротьбі з народом, з яким ми ніколи не мали і не маємо ніякого порахунку, який нам симпатичний і якому бажаємо зо всього серця перемоги в його геройських змаганнях за вдержання вільної й незалежної батьківщини. Ось так тисячами гине цвіт української молоді, гнаний ворогом українського народу, червоною Москвою, щоби боронити московські імперіялістичні цілі.

Таке діється з українським народом не перший раз. Це знаємо, бо подібне бувало й передше. Тільки тепер воно представляється нам більш трагічним, бо ми, як маса, більш свідомі цеї трагедії. Та про цю справу згадуємо тепер головно тому, що хочемо торкнутись злегка чогось іншого. А саме того, як ми нераз ставимось до тої нашої молоді, яка, ведена нами самими і в намірі допомогти нашій нації, береться йти шляхом революційної боротьби і гине, чи попадає у ворожі тюрми.

Очевидно, що в тій революційній боротьбі нашої молоді з ворогами бувало багато помилкових потягнень, внаслідок яких гине може неодин у такий спосіб, що виглядалоб, що пішло молоде життя „намарно". Та погляньмо, які сотні тисяч, а може й міліони, наших молодих людей гинуть дійсно марно за чужі інтереси, за інтереси наших ворогів, за те, щоб ті вороги могли лекше й сильніше нас самих гнобити! І тому, маючи це на увазі, нам здається, що коли навіть наші люди гинуть, якби здавалось, „марно", але за наші інтереси, в обороні наших прав, за нашу націю, то це є підготова до того, щоб у будуччині наші люди не мали гинути тисячами чи міліонами з чужого приказу за чужі інтереси. Це підготова до того, щоб ми у будуччині знали, що навіть, як хто заставляє нас боротись за чужі, нечесні інтереси, як от тепер у Фінляндії, то краще вжити зброї проти того, що нас заставляє до такої боротьби, ніж гинути, обороняючи інтереси напасника й свого ворога. А такого розуміння не можна так легко надбати, якщо людина не навчилася цього замолоду, що треба завжди постояти за інтерес своєї нації і її боронити, навіть з нараженням свого власного життя.

Ось такі думки насуваються, коли вдумуємося в те, що тепер приходиться українцям проливати кров у далекій Фінляндії за Москву, що задавила незалежність України в такий самий спосіб, яким тепер намагається задавити ще й незалежність свобідної Фінляндії..

Ген. Мілян Г. Недіч (Београд, Югославія).

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

(2)

III.

Короткий опис поодиноких українських земель.

Східня Україна сьогодня входить у склад совєтських републик. Простором велика коло 452,200 кв. км. На полудні має дохід до моря Чорного й Озівського. Через землі України пливе багато рік у Чорне море; ріки багаті в риби. Найбільша ріка України Дніпро. Україна покрита чорною землею, чорноземом, найкраща, найбільш родюча земля в цілій Европі. Світ називає її „житницею Европи". Україна достарчає Росії 80% цілого запасу совєтських републик. Україна є життям Росії. Україна багата в руди. Найкращий вугіль, званий донецький антрацит, великі поклади заліза, ртути, манґану й соли. Через Україну йдуть найкращі дороги до Баку, що невичерпної криниці нафти. У східній Україні живе коло 32 міліони українців; росіяни називають їх „малороси". Серед українців живе коло 400 тисяч німців, населеними царицею Катериною Великою. По містах живуть жиди, котрих заняттям є торговля. В останніх часах почала розвиватись індустрія. Українці переважно занимаються хліборобством і пастирством. Нарід чесний, працьовитий, здоровий і добрий. Говорить мовою своєю, то є українською; такою самою мовою говорять українці в Польщі, Румунії й Чехословаччині; релігії православної. Столицею України й найбільше місто є Київ, має 100 церков і 20 торговельних площ. Через місто Київ і Україну в середновіччі йшли найважніщі й найбільші торговельні дороги з Польщі, Росії, Швеції, Голяндії, Німеччини і т. д.

Сьогоднішня совєтська влада, боячись українського національного руху, столичне місто зробила була Харків, котре лежить близько руської границі. Завдяки великим природнім багатствам України українці не можуть здобути собі самостійности, бо кожний нарід бажав би їх мати. Приходять чутки з України, що населення не є задоволене й що хоче від Росії відірватись.

Західня Україна, або, як поляки тепер називають, „Малопольска", має коло 138,000 км. кв. і 7 міліонів населення. З того 6 міліонів українців, решта поляки й жиди. На полудні лежать гори Карпати, покриті великими лісами й дикими зворами. Головні ріки: Дністер, Прут, Припять і Серет; ріки багаті в рибу. Індустрія розвинена мало. На Підкарпатті поклади нафти, вугля, найбільше нафти в околиці Дрогобича. Польща тепер всю нафту тільки з українських земель; коріння Польща нафти не має. Земля Західньої України родюча й поляки багато вивозять з неї збіжжя. Українці переважно занимаються хліборобством і пастирством, землі мають не багато, релігія грекокатолицька.

Знаємо, що на версайській мировій конференції Польща зобовязалась дати українцям широку автономію. Польща слова свого не додержала, а дала українцям тільки культурну автономію.

Українці з такої автономії не були задоволені, а це тим більше, що Польща дану автономію почала сильно обмежувати. І так, почали замикати українські школи, розвязувати українські культурно-просвітні товариства, на творення нових товариств не давала дозволів. Це все допровадило до великої ненависти й непорозуміння між українцями і поляками. Український націоналізм у Польщі сильно розширивсь і поглибивсь. Це все бачимо у великих українських маніфестаціях і в кривавих сутичках українських націоналістів з поляками.

Як згадав я вище, Польща має 6 міліонів українців, це є найбільше число польських меншин. Українське питання для Польщі є найбільш скомпліковане й найбільш небезпечне. Знищити українців є неможливою річчю, вони мають свої приватні школи мовою українською, розширену велику кооперацію і політичні партії. Одним словом, Західня Україна є колискою всього українського націоналізму.

Ще більша ненависть зродилася в українців до Польщі й небезпека для Польщі, коли Карпатська Україна дістала повну автономію. Українці Західньої України почали сильно бунтуватись проти Польщі, в польськім соймі у Варшаві почали українці домагатись повної автономії. Наслідком цього всього були великі арештування й розвязання ріжних українських товариств.

В тім то часі Польща розвязує найбільше жіноче українське товариство, зване Союз Українок, котре нараховувало 40,000 членів; було воно поширене по селах і містах. Слід згадати, що на чолі української церкви стоїть митрополит граф Шептицький, котрий разом зо своїм священством веде також велику боротьбу за добро українського народу й іде проти Польщі. Одного року митрополит Шептицький не допустив до участи польських вояків у свяченні води, за це напали поляки митрополита Шептицького в своїх часописах. Польща над українцями сильно знущалась, час від часу перепроваджувала пацифікації, а найбільша пацифікація відбулася 1930 року. В тій пацифікації польські війська перепроваджували карні експедиції, багато українців арештовано, вбито, а села й культурно-господарський дорібок знищено.

Політично ділились українці в Польщі на дві партії: партія старих і партія молодих. Перші йшли рука в руку з Польщею й мали в соймі у Варшаві своїх представників.

Друга партія, до котрої належала молодь міст і сіл, інтелігенти й ріжного роду робітники, була проти Польщі, проти влади. Організація ця була сильно розширена й добре зорганізована. Річ ясна, що була це організація нелеґальна й вела підпольну роботу. Ціллю цієї організації було злучити всі землі України в одну велику, незалежну державу. А йшла та організація до своєї цілі ріжними дорогами й способами, а розуміється, на першому місці стояв терор, атентати й заворушення в державі та виховання молоді в дусі національнім.

Убивство польського міністра внутрішніх справ, Перацкого, посла Голувка й багато інших визначних поляків, це все приписується цій організації.

На чолі цієї нелеґальної військової організації стояв полковник Коновалець, чоловік великих заслуг, великої енергії, великих діл і сміливий. Він постановив відбудувати Велику Україну збройним повстанням, ріжними атентатами та терорами. В Польщі Коновалець не перебував, по більшій частині в Німеччині, в Берліні. В минулому році, їдучи до Америки, задержався в Голяндії, в місті Амстердамі, де аґенти заінтересованих держав убили його. Убивством провідника українських націоналістів, не зломали вороги українського націоналізму ані його духа; а навпаки, ще більш зміцнили.

Буковина, найбільш північна окраїна сьогоднішньої Румунії, представляє собою масу ріжних народів. Живуть тут українці, німці, мадяри, поляки, жиди, румуни, словаки. Головні ріки - Серет, Прут; граничить з горами Карпатами. Велика коло 32,000 км. кв.

Як бачимо зо статистики, найбільше в Буковині живе українців; а живуть вони над границею західньої України й східньої України. Румуни переважно мешкають на полудні. Німці є розкинені по цілій Буковині, поселили їх тут Марія Тереса і Йосиф II., цісар Австрії. Німці мають в своїх руках майже всю індустрію Буковини. В містах живуть жиди й займаються торговлею. Румунська влада, якаб то вона не була, з дня на день щораз більше присвоює собі Буковину. Буковина багата, земля родюча, найбільше родиться кукурудза; підземні багатства — залізо; манґан. Українці займаються хліборобством і пастирством, релігія православна. Найбільше місто Чернівці; румуни тепер називають Чернавті. В нім живуть майже самі українці, в інших містах українців мало. Українці Буковини задля недоступного положення не показали великої участи в політичнім житті. Перед світовою війною належали до Австрії. По війні сен-жерменським договором припала Буковина Румунії. На зверхний вигляд не можна відріжнити українця від румуна. Вони мають такі самі села, хати, культуру, одіж, релігію. Одинока ріжниця це мова. За законами румунської конституції, не мають українці тут ані шкіл своїх, ані організацій, товариств. Всі школи мовою румунською.

(Докінчення буде).

ЗА, ЧИ ПРОТИ МИТНИХ МИРІВ?

Секретар стейту Кордел Гол є гарячий прихильник міжнародньої співпраці. Він каже, що одні народи живуть серед зимніших околиць, інші серед тепліших: одні мають такі сировці і земні поклади, інші інші; одні виробляють такі продукти, інші інші. Кожний край має свої спеціяльності. Чи не краще краям обмінюватися своїми спеціяльностями і в той спосіб підвищати свій рівень життя, замісць відгороджуватись митними мурами і мати цілковитий брак інших?

Слід зазначити, що такий погляд на справи не є оригінальною видумкою Гола. Він старий як світ. Віддавна люди мали двоякий погляд на міжнародній товаробмін: один, що прямував не робити перешкод у міжнароднім товарообміні, не накладати мит на продукти і в той спосіб робити чужі продукти приступними для всього широкого загалу; і другий погляд, який велів відгороджуватись від чужих продуктів високими митами, щоб давати можність своїм власним продуктам розвиватись і витворювати свій власний домашний промисл.

Звісно, що ті два погляди були примінювані впродовж історії не в своїх крайніх видах, тільки були перемішані з собою. Звичайно один край накладав мита на такі чужі продукти, які він не міг виробляти сам, який мав свій розвинений промисл. Зате не накладано податків на такі чужі спеціяльності, які годі було виробити в своїм власнім краю. Як ось французькі вина, зокрема шампан, або швайцарський сир; або земні мінерали, як нафта, вугіль, залізна руда, манґан, цина, гума і т. п. Англійський премієр Дізраелі в минулім столітті заступав ту саму політику, що нині Кордел Гол. Він залюбки говорив, що розумно є вимінювати французьке вино, в заміну за добру англійську порцелянову посуду. Коли така виміна є, то англієць при обіді може розкошуватись добрим французьким вином, а француз розкошуватиметься стравами, які на сильних англійських тарілках задержать теплоту, говорив Дізраелі.

Але промислова конкуренція не є одинокою причиною, що уряди накладають мита. Причиною є іще те, що внаслідок більшого імпорту від експорту, себто внаслідок більшого закупна товарів за границею, ніж продажі за границю власних, втікають гроші і валюта за границю, виснажуючи в той спосіб свою фінансову систему. Коли, наприклад, Америка купить за сто міліонів долярів чужих продуктів, а продасть за сімдесять, то вона має тридцять міліонів долярів недобору, які мусить покрити або з золотого запасу золота, або з вартісних паперів, бондів, удилів і т. п. Колиб якийсь край довший час мав такий відємний торговельний біланс, він мусить щось почати, щоб себе охоронити від банкротства. Він звичайно накладає мита на ті продукти, які заливають його край і так обмежує імпорт. Дуже часто накладає квоту і каже, що даного продукту, без огляду на ціну, не можна закупити більше, ніж назначує квота. Також, як це робили безпосередньо перед війною деякі держави, просто забороняє вивіз грошей і валюти за границю.

Така політика, що митовими мурами відгороджується від інших народів, викликує також специфічні духові настрої серед народів, а саме виплекує серед них крайньо націоналістичного духа, а далі ненависть до інших народів; вкінці дає товчок до зброєнь і агресії. Щоб запобігати тим воєнним настроям, твердить на кожному кроці Гол, треба не лише виголошувати мирольобні промови, але треба стикатись народам і провадити мирний обмін іхними товарами.

Тому Кордел Гол є за таку торговельну політику, яка обнижає мита на чужі продукти. Його політику в Америці деякі кола, головно фармерські, гостро таврують. Ті кола кажуть, що чужі фармерські продукти заливають домашні ринки і своє фармерство нидіє. Його мусить піддержувати уряд, витрачаючи на те великі державні суми. Кордел Гол відказує, що це неправда; його політика є компромісова і вона допускає до Америки головно такі продукти, які не роблять конкуренції домашним продуктам, як ось бразилійська кава, чи такі ґатунки худоби, яких не плекають в Америці.

Рація, безперечно, до певної міри є по обох боках.

Та великого удару та політика зазнала таки з боку чужих чинників, як ось Арґентини, яка відмовилась підписати торговельний договір зо Злученими Державами Америки, мовлячи, тому, що Злучені Держави дивляться на справи самолюбно і не беруть під увагу арґентинських інтересів. Ще тяжший удар завдав їй недавно англійський уряд, який майже цілком заборонив імпорт фармерських продуктів з Америки до Англії, зокрема американський тютюн, що річно давав суму 50 міліонів долярів.

Але в останній своїй промові премієр Чеймберлин натякнув, що Анґлія готова зревідувати свою заграничну торговельну політику і готова станути на шлях обнижки мит і міжнародного товарообміну. Ця заява викликала в американськім департаменті стейту, зокрема в Кордела Гола, нові надії.

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

23)

Я не могла прийти до себе. Все ще наче в жару, а думки перелітали головою. Отже не лише борець за волю України, але ще й член тої сімї, з якої походив сам Шевченко!... Аж тоді я зрозуміла слова отаманші „все покине, і мене і діти, що їх так дуже любить, а піде боротися й віддасть без вагання життя за... Україну". Це не були пусті слова без доказів. Це була правда, що я її бачила й переживала.

І коли я собі представила, що за дивні переживання приходилося мати в житті інших, незнайомих людей, то мені дивно ставало. Оце я йшла поруч унука Шевченка, отамана Юрія Тютюника, що мав чималі заслуги в нашій визвольній боротьбі проти нашого страшного ворога, москаля - большевика! А його дідо мав іще більші заслуги проти того самого ворога москаля! Один воював віршами та збудив ними ввесь нарід з довголітнього сну, а другий воював зброєю... за Волю!

А село тихе, обгорнене лісами, далеко від гамірного шляху світу та його вирів життя. Без ніякого звязку, ніякої сполуки, крім почти, залізниці та... радія. Але це останнє було тоді таке нужденне, що ми його занедбали зовсім. Воно свистало, пікало, гуділо, аж вуха боліли, і не можна було нічого розуміти...

Ми пішли на почту. Отаман надав свій лист і ми верталися додому.

„Це дуже важний лист, що я оце вислав. Так сказатиб, остання дошка рятунку. Коби лише дурно не надіятися"...

Слова Тютюника вирвали мене із задуми. Я подивилася на нього з великим зацікавленням. Що він оце хотів сказати?...

„Пані може й не знають, що я ідеально... безгрішний! Нема в мене зайвої копійчини, хоч умирай, хоч утопися. А мені один український дідич, великий багач, винен гроші за мої гарні коні. Так оце я йому пишу вже пятий раз, щоб вислав мені хоч якусь частину з тої невеличкої суми".

Внук Шевченка так говорив до мене. Зо спущеною головою, начеб соромився, що „великий багач" не дав йому обіцяних грошей... А на моє питання, хто це, не хотів сказати йменя того дідича. Дискреція характерника. Чиж він не мав права казати, що галичани зовсім відмінні від його земляків?...

Це було для мене так, начеб я дістала порядну пощочину, бо румянець сорому залив моє лице аж поза вуха. А тут я сама така безпомічна, і це гризло мене якнайгірше. Як помогти цим людям?... Так, щоб вони не голодували, не терпіли від студени, а мали теплу одіж, мали взуття, мали сяку-таку вигоду?...

Мені добре поводилося за границею. Я жила в добрі, в достатках, але те все лишилося там... Додому я не могла привезти нічого! І це мене дуже боліло. Булаб рада уділити з усього, що мала, а не могла...

Вертаючись до дому, отаман намічав корисну працю жінок на селі, що він її собі уложив у своїх мріях і вільних моментах.

„Молоді жінки і дівчата провадилиб дитячі садки в кожнім селі. Ах, яке це нам потрібне! Мені роздирало душу, коли я бачив ті опущені діти по наших селах. Як ті маленькі дівчата, самі ще діти, носили немовлята на руках. І як?... гралися в поросі, на вулиці, на холодній землі. Без опіки, без дозору! А це зразу змінилосьб, колиб інтелігенція, а головно інтелігентне жіноцтво взялося за діло. Або... такі школи господарські, як їх мають чехи в кожнім селі... По наших селах нема фельчерок, ані вчених повитух, а це булоб нове поле зарібку для нашого жіноцтва! А який непосаний пожиток для народу... Коли чоловікам з політичних причин замкнений шлях до народньої просвіти, то жінки моглиб зробити чуда в тім напрямі. Коби лише охота й сила до того всього у наших жінок і дівчат..."

(Дальше буде).

НА РІЖНІ ТЕМИ

„ЧИСТКА" В НІМЕЧЧИНІ.

Освалд Гарісон Вилард, відомий американський публіцист, заявив по недавнім повороті з Німеччини, що книжку Гітлера „Моя Боротьба", котра вважається „святою книжкою" німецького націзму, відкликано з книгарського обороту в Німеччині.

Мають незадовго видати її нове видання, в котрому не буде грубих випадів проти совєтської Росії.

Виходить з того, що в „святій книжці" таки знайшлися уступи, які націсти признають неполітичними. Отже й непомильні признаються до помилок.

ЧОГО ЛЮДИ НЕ РОБЛЯТЬ ДЛЯ ПРИЯТЕЛЯ.

Знаючи жадобу націстів до слави непомильних людей, не важко догадатися, як їм було важко признатися до помилки.

Зовсім певно можна сказати, що добровільно цього вони не зробили. І певно не під впливом власних людей: ці певно не добачують незгідливости між теперішньою політикою й попередніми заявами Гітлера, а як добачують, то певно думають, що політика це брехня, отже можна раз говорити одно, а потім друге.

Зроблено це певно під натиском із Москви.

ЩО БУДУТЬ ПРОДАВАТИ?

Доносять офіціяльно з Берліну, що на так званих східніх ярмарках у Кеніґсберґу, що відбудуться в серпні, перший раз візьме участь совєтська Росія.

Себто виставить там свої товари на продаж.

Цікаво: які? Українську пшеницю, уральське золото, кавказську нафту? Про них свого часу говорив у своїй промові Гітлер: ех, коби мені так ці добра, то би німці зажили.

Очевидно, Гітлер тоді думав дістати їх силою. Та коли не можна силою, то треба заплатити.

ЩЕ ОДНА ВІЙНА.

Англійський уряд має до розвязки важке питання. Станули воно перед ним через цей новий винахід, радіо.

Радіо, як звісно, відограє свою ролю й у війні. Кожна сторона вживає його для піддержання настрою в своїм краю та для підірвання настроїв у ворога.

Німецький уряд радить собі з ворожим радіом у цей спосіб, що пустив на ринок дешеве радіо, так пристроєне, що через нього можна слухати лише німецькі програми. До того уряд видав закон про великі кари на тих людей, що важаться слухати чужих радіових програм. У додатку до цього німецький уряд робить ще заходи, щоби псувати чужі радіові програми.

Англійський уряд таких річей досі не робив. Він не заборонив нікому слухати, наприклад, німецьких радіових програм, на котрих між іншими розсилається спеціяльну антианглійську пропаганду. Англійці, що слухають тих програм, часто забувають, що це говорить німецька пропаганда. Тепер англійці чухаються в голову: що їм тепер робити? Чи обмежувати свободу своїх громадян слухати радіові програми, і тим самим іти за приміром націзму? Чи може лишити ненарушену цю свободу й наражати Англію на вплив ніецької пропаганди?

Це одна з тих ситуацій, що показує, як це один край робить іншому краєві важко удержання свобід.

ПОЗА НОВИНКОЮ.

Просте донесення з Вашинґтону каже, що американська армія удосконалила літак, що може носити гармату й летіти зо скорістю 400 миль на годину.

Здаватися б могло, що це просто мілітарне донесення, яке має вагу лише для військових, а не має ніякого іншого значіння, наприклад політичного.

Одначе чи не насуває це донесення далеко йдучих немілітарних консеквенцій? Не важко мабуть догадатися, в яке положення ставить удосконалення такої машини інші держави, які її не мають? Не важко догадатися, що одна така машина може заважити проти великого числа жовнірів без неї, а це може мати далеко йдучі політичні консеквенції.

Знову ще одна пригадка, що в модерній війні щораз більше значіння мають технічні удосконалення, які знову неможливі без великого державного майна й без великого числа технічно підготованих людей.

ЧИ ЦЕ СПОСІБ?

Каже генеральний німецький консуль, д-р Борхерс, що Німеччина змагає до найчеснішої демократії

У який спосіб вона це робить?

Чи в цей спосіб, що дає своїому народові відчути, як важко жити без демократії?

РУКА РУКУ МИЄ.

Прийшов приказ з Москви до мексиканської комуністичної партії на будуче не поборювати вже націстичної ідеольоґії й націстичного імперіялізму в Мексику, а зате звернути всю силу партії проти американського імперіялізму в Мексику.

У Німеччині Гітлер витирає зо свого „Кампфу" виступи проти комуністів, то комуністи мусять витерти дещо зо своїх виступів проти Гітлера.

Не даром римляни описували політику приповідкою: Я даю, щоб ти дав.

„У СЕРЕДИНІ НІМЕЧЧИНИ".

У своїй книжці під заголовком „У середині Німеччини" Оскар Гарісон Вилард порівнює між іншим настрої теперішньої Німеччини з настроями Німеччини на початку світової війни.

Він приходить до переконання, що так звана „воєнна мораль", під котрою треба розуміти всі ті духові настрої й наставлення, що рішають про ведення війни, представляється нині в Німеччині гірше, ніж це було в останній війні. Коли стан цеї „моралі" в останній війні треба приписати німецькому цісарському урядові, а стан теперішньої „моралі" націстичному урядові, то треба прийти до висновку, що націзм ослабив німецьку „мораль".

Каже Вилард: „Очевидно, вони всі патріоти, а середня й вища кляси трохи горнуться до Гітлера під впливом заклику станути при державі. Одначе за кожним разом, як я підходив до робітників, я знаходив, що вони всі, з одним лише винятком, невдоволені й відносяться ворожо до уряду".

ОСТОРОГА.

Всетаки з того стану річей Вилард не робить висновку, який нам звичайно подає антинімецька пропаганда, що саме німецький нарід скоро заломиться.

Вилард зовсім виразно каже, що він не знайшов у Німеччині ні одної особи, чи це був націст, чи ворог націзму, чи чоловік по середині, котрий не був би певний, що він вдержать два або й більше років. У Німеччині він знайшов надзвичайно багато відкритої критики, але не було дефетизму, „хіба що станеться щось несподіване".

Вилард зовсім не криється зо своїми антинацістичними симпатіями й тому його висновок заслуговує на увагу. Це лекція, як треба розглядати справи: почування й бажання своєю дорогою, а факти своєю.

ЗАГОСТРЕННЯ ВОЄННИХ ПРАВ У КАНАДІ

Критика консерватистів, що бажають конче дістатися до влади в Канаді, що закидують теперішньому ліберальному урядові премієра МеКензі Кінґа малу успішність у веденні війни, мала вже ті наслідки, що наступило загострення воєнних прав. З урядових кол в Оттаві звідомляють, що саме видано постанови, які поважно загострили воєнні права, коли мова про контролю організацій. Відповідно до нових поправок воєнного закону, суд може видати рішення, що відмовляє леґалізації кожній організації, котру обвинуватиться, що вона підготовляє чи веде протидержавну діяльність, або котрої провід признано винним нарушення воєнних постанов у Канаді. За переступства, довірені в імені організації, введено новим розпорядком збірну відповідальність її урядовців. Винятком буде становити лише випадок, коли поодинокий урядовець докаже, що переступство закону сталося без його відома й згоди.

Це означає, що суд може узнати кожну організацію нелеґальною і може потягнути до відповідальности її керманичів за кожний учинок, що підпадає під категорію бунтівничої або протидержавної пропаганди або діяльности.

Відмовлення леґалізації якійсь партії або організації буде означати, що дальше членство в тій організації або ведення її діяльности в її імені буде вважатися нелеґальним і буде за це каратися на підставі того самого закону.

Загострення воєнних постанов пригадує секцію 98, якщо мова про її строгість і характер. Загострені постанови буде можна вжити не лише проти шпигів і дійсних ворогів краю, але також проти критиків суспільного устрою, як соціялістів, комуністів, а навіть деяких релігійних сект.

ВАЖНІ ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

ВІДДІЛУ 219 У. Н. С.

:——::——: відбудуться :——::——:

В СУБОТУ, 10. ЛЮТОГО (FEBRUARY 10, 1940)

В ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ ПІД Ч. 675 SOUTH 19th ST., NEWARK, N. J.
в годині 7:30 ввечір.

Проситься всіх наших членів зійтися начас і полагодити свої звичайні товариські і відділові справи скоро, бо **точно в годині 8:30** наш **член-організатор п. Петро Гриськевич** дасть нам пояснення в справах асекураційних взагалі, а в справах грамот У. Н. С. передовсім так, щоб наші члени знали, що їм не треба шукати і платити за пораду по чужих офісах, бо таку саму як не лучшу пораду дістануть **даром.** 30,2

На ті збори запрошуємо відділових секретарів з Нюарку, а то: 14, 27, 76, 133, 152, 219, 240, 322, 359, 371. а будуть мали нагоду почути, в який спосіб зріст їх відділів є можливий.

Теодор Боднар, пред.; **Андрій Мудровський,** секр.

УВАГА! ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ!

ФІЛІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

:——::——: влаштовує :——::——:

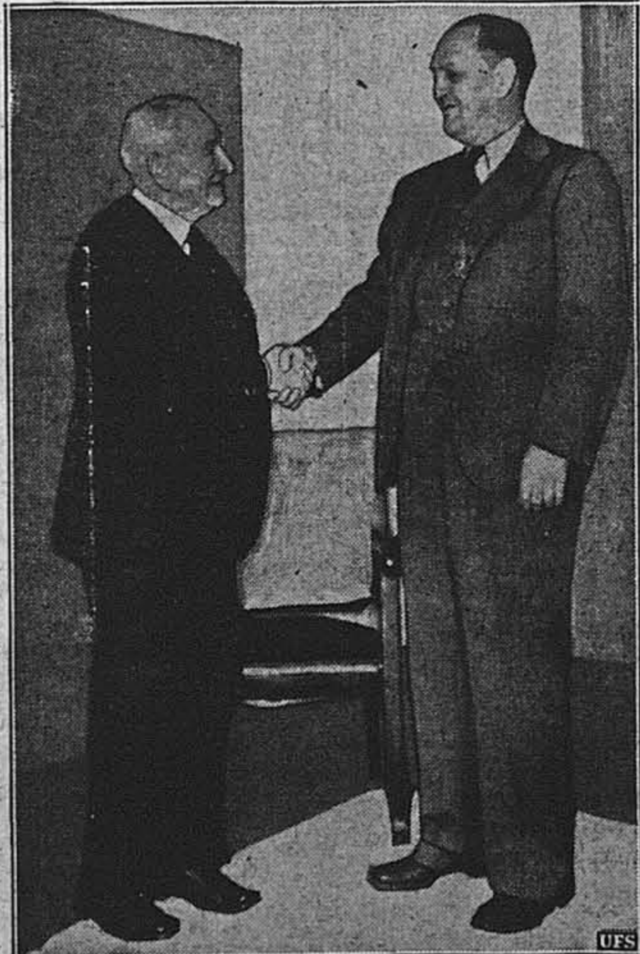
КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ

У НЕДІЛЮ, 11. ЛЮТОГО (FEBRUARY 11, 1940)

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 4655 MARTIN ST.

Початок у годині 3. пополудні. — Вступ 25 центів.

Проситься все українське громадянство до участи

БАТЬКО І СИН У СЕНАТІ.

Наліво Картер Ґлес, що здавна є сенатором у конгресі в Вашинґтоні, направо його син Картер Ґлес Молодший, що недавно став членом сенату стейту Вірджінія.

З ДНЯ

СТАН ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

В редакційній статті „Ню Йорк Таймсу" з 30. січня ц. р. пишеться:

„Одною з перешкод для Росії в її північній війні є фінський героїзм; другою — російська нездарність і нездібність. Ерл Рівс, пишучи в журналі „Евентс", розказує про безладдя і недотепність, про масовий скритий терор, про трясовину глупоти в російській мілітарній машині. Основою свою думку на звіті розвідчої тайної служби до французького уряду, цей військовий журналіст подає за генералом французької армії, Баратієм, що поголовні масакри в часі чистки до 1939 року довели до того, що з рядів червоної армії зникли дві третини старшин ґенерального штабу, половина старшин іншого роду, або 30,000 усіх разом. З 80 членів найвищої воєнної ради зникло 75; 13 з 19 командантів армій, 110 із 195 дивізійних командантів, разом із загального числа 754 офіцірів поверх ранги полковника „зліквідовано" 349. Французький звіт підкреслює число „незадоволених елементів" у червоній армії, які треба контролювати, пильнувати, тероризувати".

АЛІЯНТИ НЕ МАЛИ ОМАН.

„Коли Велика Британія і Франція", говориться там далі, „шукали минулої весни помочи в Росії, то вони не мали оман відносно російських мілітарних здібностей. Не мали оман навіть ті, що дуже бажали три-державного союзу. Пакт з Росією був пожаданий не тому, що Росія сама могла би побити Німеччину, тільки тому, що страх перед війною на два фронти мігби здержати Німеччину від агресії. Проте основні ствердження про російську нездарність є величезної ваги для аліянтів, у виробленні їх стратегії на 1940 рік. Ті ствердження витворюють серед англійських військових кол переконання, що відносно мале число чужих військ ще може врятувати Фінляндію; вони також скріпляють давній погляд у Лондоні, що Росія не є мілітарною чи морською загрозою для ніякої частини Британської імперії".

ВПЛИВИ НІМЕЧЧИНИ НА СХОДІ.

Ті виводи, на нашу думку, є правильні. Але вони не доведені до остаточного висновку. Внаслідок слабости Совєтів наступним кроком буде те, що впливи німців у цілих Совєтах усе будуть зростати. Совєтські вояки на фінському фронті вже нині погрожують, що коли фіни не піддадуться, то прийдуть на фронт німці. Коли Совєти далі зазнаватимуть невдач, то не виключене, що Сталін таки удасться до Гітлера по більшу поміч.

Частинно поміч уже тепер напливає, покищо в формі технічних знавців, які перебирають у Галичині заряд різних підприємств у свої руки. Далі ті знавці повандрують у глиб Совєтів. А коли ґрунт під совєтським режимом пічне чимраз більше обриватись і повстане загроза революції, тоді в ріжні міста Совєтського Союзу готові повандрувати німецькі полки. Вони стануть основою для німецької адміністрації, яка поволі перебудовуватиме цілу совєтську будівлю, не викидаючи господарів, себто не усуваючи сталінського режиму.

СПАДОК ПО РОСІЇ.

В той спосіб Німеччина готова перебрати не лиш Україну, але й усі землі російської імперії, як спадок по останнім невдалім большевицькім експерименті відродити російський імперіялізм і водночас наповнити російську імперію соціяльним змістом. Німецька видра зїсть щуку, що проковтнула багато карасів.

Серед німців усе нуртували великі симпатії до Росії. Зрозуміло, що того роду симпатії, якими відзначалась Москва супроти України, чи поляки супроти „почціцких русинуф", чи кіт супроти канарка. Німецькі русофіли не без логіки заключали, що не варт у майбутнім поході на схід обмежуватись до захоплення України. Бо без України Москва буде така слаба, що немов зрілий овоч упаде в руки агресора. У висліді вони заключали, що або Німеччина захопить цілий схід Европи, до Уралу, а навіть далі, або цілком нічого не захопить.

ЩО НА ЦЕ АНГЛІЯ?

У згаданій статті „Ню Йорк Таймсу" говориться, що в Лондоні не вважають Совєтів загрозою для жадної частини Британської імперії. Це, безперечно, правда, коли брати саму Росію. Але що станеться, коли Совєти „еволюційним" шляхом опиняться в руках німців, а німецькі полки повандрують до Одеси, Царицина, Тифлісу й створять там бази для своїх повітряних армад? Що станеться з англійським нафтовим базами в Мозулі, що засоблюють усю англійську фльоту на Середземнім морі та Індійськім океані?

Так виглядає, що німецько-совєтський союз має тревалий характер, а Сталін з Гітлером звязані, немов кінь з їздцем: перший грає ролю їздця, а другий коня. Разом вони зможуть накоїти Англії великої шкоди.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться 8. лютого 1940. р., в Укр. Нар. Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Проситься усіх членів бути на цих зборах і вислухати звіту урядників. — П. Ковтун, гол.; Д. Скорохода, кас.; В. Іванців, секр.

ЯК З ТРАЧИННЯ ТОВЩ ВИРОБЛЯЮТЬ

Вже кілька років тому німецький винахідник Фрідрих Бергіюс винайшов спосіб, як з трачиння можна виробляти їдомий цукор. Всеж таки цукор з трачиння не ввійшов іще в моду, щоб люди його їли. Найбільше такого цукру вживають на годівлю свиней. І так свині спасаються на цукрі з трачиння, набирають сала-товщу. Свиней ріжуть і мають товщ. Кажуть, що цукор з трачиння має таку саму поживну вартість, як ячмінь. А щоб такий цукор міг заступати й білковину, або худе мясо, то треба до нього домішувати дріжджів.

ПРОТОКОЛ

ВОСЬМОГО КОНҐРЕСУ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ".

(Продовження)

(2)

А. Маланчук: Пане Ревюк, про ваші зізнання читали ми в американській пресі дуже хаотичні й некорисні для нашої справи звідомлення. Отже прошу вас відповісти мені на два питання: а) чи ви так говорили у Вашинґтоні, як писала американська преса, а саме, що цілий український визвольно-націоналістичний рух є піддержуваний німцями, і б) чи ви держали приватну свою кореспонденцію разом з урядовими листами „Обєднання. Якщо ви разом тримали, то дуже зле. Якщо ви сказали, що німці піддержують український націоналістичний рух, то звідки ви це знаєте?

О. Ревюк: У свойому звіті я подав, що мене питали про „Обєднання", бо тут Конґрес „Обєднання". Але мене питали також за інші справи, про які я докладно не памятаю. Не питали мене за рух, але за конкретні орґанізації й за людей. Знаю, що питали мене за „Обєднання, ОДВУ, УНСоюз, УРСоюз, гетьманські орґанізації, про комуністичні орґанізації, про ріжні бюра. Питали мене за ріжних людей, як Сулівана, Макогна. Питали за проф. Грановського, д-ра Л. Мишугу, п. Ляховича, п. Смука, п. Душника й ін. У свойому звіті я згадав про все те, що відноситься до „Обєднання", а не про інші орґанізації. Я зрештою вже не памятаю, про що мене питали, бо питали дуже багато, а я був там два дні. Питають за якісь листи, заскакують ріжними питаннями. Отже коли чоловік не приготований на все це відповідати, не може все запамятати. І не може також і тепер повторити. В своїм звіті я говорив тільки про справи, звязані з „Обєднанням".

М. Шустакевич: Чи можна було мати свойого адвоката при переслухані в Комітеті Даєса?

О. Ревюк: Мені пояснили, що можна мати, але він може тільки порадити, на що ви можете відповісти, а коли відмовити зізнання, щоб себе не обтяжувати.

А. Маланчук: Я ще хочу почути від вас, пане Ревюк, як мається справа з тою „німецькою інтриґою", про яку ви говорили у Вашинґтоні.

О. Ревюк: Наскільки це відноситься до „Обєднання" я сказав у звіті. За інше не є місце на конґресі „Обєднання".

А. Маланчук: Я хочу почути від вас конкретну відповідь, а не викручування.

В. Буката: ОДВУ є складовою частиною „Обєднання", отже, як голова „Обєднання" ви, пане Ревюк, мусите дати конкретну відповідь на всі запити, звязані з тою справою.

Проф. О. Грановський: „Обєднання" повинно зробити дефініцію щодо своїх членів. Раз ОДВУ входить у склад „Обєднання", голова його повинен знати докладно, про що саме йде делеґатам.

О. д-р В. Клодницький: На мою думку, багато питань та клопотів можна би було уникнути, колиб „Обєднання" скоректувало статут. Ставлю внесок, щоб вибрати спеціяльну статутову комісію, яка узглядниласб ці статутові недомагання.

Голова Р. Смук: Цей внесок тепер не на місці, прошу його поставити, коли прийде на це пора.

О. Ревюк: Підчас переслухання мені предкладали ріжні документи і питали, чи вони добре переложені. Тих документів тут не маю, тому не можу говорити про ті зізнання без тих документів.

Ю. Павчак у наглій справі: На Конґрес прибув п. Максим Іванів з Чорноморської Січи. Хочу знати, чи президія йому позволить бути, чи ні?

Голова Смук: Хай цею справою займеться контрольна комісія.

В. Череватюк і М. Близнак: Ми провірили, що Орґанізація Чорноморських Січей, від якої прибув п. М. Іванів, не співпрацювала з „Обєднанням", отже тому, згідно зо статутом, делеґат від цеї орґанізації не має права брати участь у Конґресі.

М. Пізнак: Хочу знати, чи гості мають право бути на Конґресі, чи ні,

Д-р Л. Мишуга: Мають, однак вони повинні бути записані.

В. Сцібайло: Ми продовжуємо дальше дискусію над звітом пана голови „Обєднання".

Т. Свистун: Цеї справи не можна обходити манівцями. Є дуже конкретне питання до голови „Обєднання". Отже п. Ревюк повинен сказати, чи є український націоналістичний рух під „німецькою командою", чи ні. Це він мусить сказати, бо так про його зізнання писала вся американська преса. Коли він сказав, що український націоналістичний рух є під наглядом німців, то він сказав свідому неправду.

О. Ревюк: Мене питали при нагоді ріжних документів. Ось показують мені письмо від ПУН (Провід Українських Націоналістів), про нового вожда українських націоналістичних орґанізацй, яким є полк. Андрій Мельник. Питали мене, чи я одержав це письмо від Проводу ОУН з Німеччини. А був це лист чи телеґрама, здається, докладно не пригадую собі. В цьому листі є вичислені всі націоналістичні орґанізації, в тому числі й ОДВУ.

В. Різник: Я маю перед собою ваші зізнання; в тому листі, що прислав полк. А. Мельник, нема згадки про ОДВУ. Як ви це поясните? (Читає дотичний уступ зізнань О. Ревюка).

О. Ревюк: Я мусів би бачити ті документи, щоб на це відповісти. Мені предложено далі відозву полк. Мельника, в якій сказано, що до боротьби українського націоналізму проти Комінтерну прилучилися ріжні держави.

Т. Свистун: Говорю в чисто формальній справі: українські націоналісти в Европі можуть іти, з ким захочуть, це їх справа. Я хочу знати, чи п. Ревюк сказав, що ОДВУ є під „німецькою командою", чи ні. Я стверджую, що ні ОДВУ, ні жадна українська національна орґаніація в Америці не є під німецькою „контролею", ні не

ПРИБУТТЯ ШВЕДСЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ ДО ФІНЛЯНДІЇ.

є піддержувана німцями.

О. Ревюк: Мене не питали за ніяку „німецьку команду", а за переклад резолюції Конґресу націоналістів про авторитаризм і вождівство.

М. Пізнак: Ми не повинні тут провадити жадної дебати. Маємо протокол із зізнань перед Комітетом Даєса й на основі того ми повинні ставити запити.

Проф. О. Грановський: триматися точно теми й не розводитися.

О. Ревюк: Я не знаю, чому американська преса поперекручувала мої зізнання, але за деякі з них я потягну їх до суду. Потягну до суду також „Україну", але заявляю, що нічого особистого не маю проти її редактора. Зрештою я погоджуся у тій справі на рішення мирового суду, встановленого мною та ОДВУ.

В. Душник: Пане Ревюк, звертаюся до вас, як голови „Обєднання", з двома запитами, на основі транскрипту ваших зізнань у Вашинґтоні:

1) У ваших зізнаннях, а ми маємо їх, є написано, що вас просили перекласти заголовок з „Націоналіста" („Націоналіст", ч. 89, з дня 26-го жовтня 1938 р., перша сторінка) „Хай живе вожд України, полк. Андрій Мельник", ви переклали по анґлійськи „Лонг лів Гітлер оф Юкрейн, кернел А. Мельник".

2) Чому ви перекладали українське слово „вожд" німецьким „фірер" анґлійською мовою?

О. Ревюк: Щодо перекладу „вожда" на „Гітлера", то я того не міг зробити. Щодо перекладу фрази „засади провідництва", то це буде належати до суду.

Р. Ляпіка (говорить по анґлійськи): Пан Ревюк також зізнав, що Українська Пресова Служба (УПС), якої я є директором, розсівала націстичну пропаґанду. Я зробив заприсяжений афідевіт, в якому стверджено, що ніколи УПС не розсівала націстичної пропаґанди, а коли Німеччина й була згадана в бюлетенах УПС, то тільки в неґативному змислі, бо була критикована за таку чи іншу поставу до українського народу. Передаю тут кожному, хто схоче, оправлені бюлетени УПС на підтвердження того, що кажу. (Читає афідевіт анґлійською мовою, потім дає п. Ревюкові оправлені бюлетени Української Пресової Служби, а п. Ревюк бере й каже: Добре, я їх прочитаю.)

О. Ревюк: На ці справи можу тільки в суді відповісти, їх тільки в суді можна полагодити.

Проф. О. Грановський: Я признаю, що „Обєднання" провадило чесну роботу. Одначе голова п. Ревюк своїми зізнаннями пошкодив дуже жертвенності української еміґрації, бо від того часу жертви дуже впали. Щодо реєстрації, то я був у Департаменті Стейту й запитав про потребу реєстрації. Мені сказали там, що нам не потрібно реєструватися. Підчас мого побуту в „Свободі" я сказав про це кільком людям. Один з присутніх панів, п. Мурашко, зробив замітку, що не було потреби запитувати про реєстрацію. Звідки в Комітеті Даєса знають про цю замітку? Дальше, на основі зізнань п. Ревюка виходить, що я є аґентом Німеччини, бо не зареєстрував своєї орґанізації.

О. Ревюк: Звідки я можу знати, чому там про це знають? Вони знають про багато річей.

Д-р Л. Мишуга: Прошу, щоб ніхто не квестіонував нічиїх відповдієй, а приймав їх так, як їх хто дає. Тепер маю до вас запит, пане Ревюк: Поминаю Комітет Даєса. Тут він ні при чому, але запитую для ясности між нами самими: Чи був я висланий до Европи „Обєднанням"?

О. Ревюк: Так, були вислані.

Д-р Л. Мишуга: Чи мав я там говорити також і з провідниками ОУН?

О. Ревюк: Очевидно.

Д-р Л. Мишуга: Чи ви думаете, пане Ревюк, що я був звязком (лієзон мен") між „Обєднанням" і ОУН?

О. Ревюк: Ви говорили в Берліні про ОДВУ.

Д-р Л. Мишуга: Я вас питаю, чи, на вашу думку, я був звязковим між „Обєднанням" і ОУН?

О. Ревюк: Я думаю, що ви не були звязковим між „Обєднанням" і ОУН, але ви не повинні були говорити про ОДВУ в Берліні.

Д-р Л. Мишуга: Я був висланий, щоби переговорювати з усіми українськими провідниками, в тому числі й з провідниками ОУН. Тих останніх не міг я довго знайти. Я шукав їх і в Берліні. Я хотів стрінути когось із націоналістів, щоб дізнатись, чи висилають кого з Европи до Америки на маніфестацію.

М. Елько: Будьте ласка пане Ревюк, я вас запитую, чи це правда, що ви мали говорити, що сотки українців в Америці, згідно з вашими зізнаннями перед Комітетом Даєса у Вашинґтоні, є пронаці? Так писала на основі ваших зізнань уся американська преса. . .

О. Ревюк: Що я можу зробити на те, що писали американські ґазети?

М. Елько: Чому ви не протестували?

О. Ревюк: Як я був би хотів спростувати, то це коштувалоб тисячі долярів.

М. Елько: Ні, це коштувалоб тільки кілька долярів, колиб ви були вислали телеґраму, або дві, до пресових аґенцій, які розсилають такі звідомлення, й вони напевно булиб ці спростування помістили.

Т. Свистун: Чи „суб-піна", яку ви одержали, пане Ревюк, була виставлена на вас як голову „Обєднання"?

О. Ревюк: Так.

Д. Фенканин: Я хочу знати, чи ви, пане Ревюк, говорили, що інмормаційне бюро коштує $30,000 і чи ці гроші платять німці. Так писав „Геральд Трібюн".

О. Ревюк: Я ніколи не говорив, що німці платять гроші. Коли мене питали, скільки коштує удержання такого бюра, я сказав, що, за обчисленнями уряду „Обєднання", такі кошти виносилиб річно від 20 до 30 тисяч долярів.

М. Рудий: Чи були які звязки „Обєднання" з „Бундом"?

Д-р Л. Мишуга: Ніякі. Ніколи ніхто з них не приходив до нас, ні від нас до них. Взагалі не було ніколи ніяких найменших звязків.

Ю. Павчак: Запитую вас, пане Ревюк, які орґанізації хотіли звести „Обєднання" з демократичного шляху, як це ви сказали у свойому звіті?

О. Ревюк: Кілька років тому гетьманська орґанізація, яка не є демократичною орґанізацією, хотіла перевести „Обєднання" на монархістичний лад.

О. д-р О. Ковальський: Я домагаюся, щоби пан Ревюк зробив поправку, хай очистить українське імення у Вашинґтоні, бо інакше всі покинуть „Обєднання". Пан Ревюк мусить перепросити цілу українську еміґрацію в Америці, на яку він кинув тавро гітлеризму.

Голова Р. Смук: Таке ставлення не на місці.

О. Ревюк: Я ніколи не говорив, що „Обєднання" є недемократичною орґанізацією.

О. І. Гундяк: Справа з Комітетом Даєса ще не скінчена, отож треба припинити дискусію. Чи ви знаєте, що перед Комітетом Даєса був покликаний один націоналіст?

Кілька голосів: Прошу сказати, хто.

Проф. О. Грановський: Це неправда, нам звернули всі забрані книжки, але, хоч ми домагалися, нікого з націоналістів не покликувано.

На пропозицію Ю. Павчака Конґрес 51 голосами закрив дискусію над звітом голови.

(Дальше буде).

ТАЧКИ, ЩО ВИМІШУЮТЬ ЦЕМЕНТ

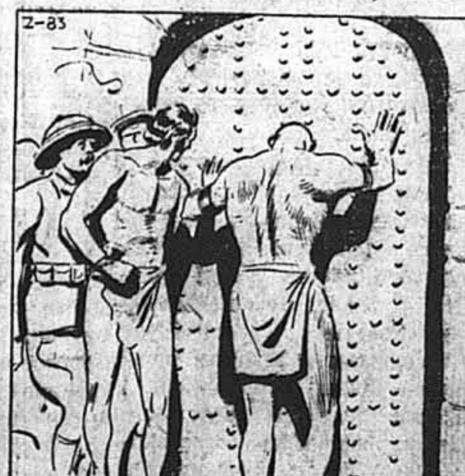
Американець Ді Ст. Джан опатентував недавно такі тачки, що мають на собі бочілочку, яку держить у руху ланцюжок, що порушується трибами при колесі. Можна в бочілочку накидати рідкого цементу. Колиж робітник тручає наперед себе тачки, триби порушують ланцюжок, а ланцюжок обертає бочілочкою, і так цемент вимішується, аж поки його не довезе робітник там, де має висипати в форму для цементування.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(83)

Зарядивши осторожність і погоню, Мунґо побіг до королеви Аґті здати їй звіт. Королева похвалила Мунґа і звеліла про все її далі повідомляти. Вона рішила особисто занятись розшуками. Думка, що втікачі могли вирватися їй з рук, доводила її до скаженої люти. Водночас певність, що їх таки схоплять, радувала її.

В той сам час утікачі блукали ріжними підземельними хідниками, натрапляючи разураз на ріжні перешкоди. Тепер вони натрапили на якісь сильні оковані двері. Висадити ті двері було неможливо. Юкаґ тим не журився. „Ми маємо в себе такі двері" він сказав і почав поодиноко натискати кожний цвях.

По кількох хвилинах таких спроб він натиснув на один цвях, що був скритим замком. Від натиску двері відкрились. Втікачі опинились тепер у великій салі, наповненій усякою зброєю. „Списи! Вони нам придадуться", закликав Пері. Але коли він одну підняв, вона йому в руках розломалась. Це була стара, нездала зброя.

Аґті тимчасом зо своїми сторожами розшукала свій підземельний лябіринт. Саме тепер вона натрапила на відкриті двері до старої зброївні і закричала до Мунґа: „Диви, двері зброївні відкриті. Певно туди втекли втікачі. Збери велике число своїх сторожів і зараз іди та схопи їх там". Мунґо почав виконувати приказ.